

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/163964,130-rocznica-urodzin-gen-Stanislawy-Sosabowskiego.html>
2022-12-06, 11:01

130. rocznica urodzin gen. Stanisława Sosabowskiego

Data publikacji 06.05.2022

130. rocznica urodzin gen. Stanisława Sosabowskiego, uczestnika dwóch wojen światowych, dowódcy 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej, która wzięła udział w walkach największej powietrznodesantowej misji w czasie II wojny światowej - operacji Market Garden. Odznaczony Orderem Orła Białego.

IPNBU-2-6-87-1 -
Dwaj
polscy
spadochr
oniarze z
1.
Samodzie
lnej
Brygady
Spadochr
onowej
na
stanowisk
u
podczas
walk w
Holandii

Stanisław Sosabowski urodził się 8 maja 1892 r. w Stanisławowie w rodzinie robotnika warsztatów kolejowych Władysława i Franciszki z d. Grabarskiej. Po śmierci ojca (1904 r.), ze względu na trudną sytuację finansową rodziny, udzielał płatnych korepetycji innym uczniom. W 1905 t. zaangażował się w działalność niepodległościową, najpierw w ramach Związku Młodzieży Polskiej „Zet”, następnie Organizacji Młodzieży Niepodległościowej „Zarzewie”. Został także członkiem Polskiego Związku Wojskowego, w którym działał pod pseudonimem „Stanisław Węglarz”, organizując m. in. Oddział Ćwiczebny im. Dionizego Czachowskiego. Oddział ten w 1910 r. wszedł w skład tajnej Armii Polskiej - organizacji paramilitarnej, zajmującej się kształceniem przyszłych kadr odrodzonego Wojska Polskiego.

Po zdaniu z wyróżnieniem egzamin dojrzałości w 1910 r., kontynuował edukację na rocznym kursie w Wyższej Szkole Handlowej w Krakowie. Po powrocie do Stanisławowa

został dowódcą 24. Drużyny Strzeleckiej w stopniu podchorążego. W 1913 r. Sosabowski odbył zasadniczą służbę wojskową w armii austrowęgierskiej, a 1 lutego 1914 r. został mianowany oficerem inspekcyjnym Komendy Okręgowej PDS nr 1 we Lwowie.

W pierwszych dniach sierpnia 1914 r. Sosabowski zgłosił się w Stanisławowie do 58. Galicyjskiego Pułku Piechoty. Jako szeregowy żołnierz walczył w Galicji, na Słowacji, w bitwie pod Gorlicami w maju 1915 r. W czerwcu 1915 r. został ciężko ranny w kolano w czasie potyczki z Rosjanami w okolicy Brześcia nad Bugiem. Po wielomiesięcznej rekonwalescencji otrzymał przydział do Urzędu Cenzury w Złoczowie, a następnie został skierowany do dowództwa 2. Armii we Lwowie, gdzie służył do 6 marca 1917 r. Na początku 1918 r. awansował do stopnia porucznika i został przeniesiony do komendy austrowęgierskiego Generalnego Gubernatorstwa Wojskowego w Lublinie. Tam nawiązał współpracę z komendantem Polskiej Organizacji Wojskowej na okupację austrowęgierską, ppłk. Stanisławem Burhardt-Bukackim.

W listopadzie 1918 r. Stanisław Sosabowski został oficerem odrodzonego Wojska Polskiego. Otrzymał awans do stopnia kapitana i objął stanowisko kierownika Departamentu Gospodarczego Komisji Likwidacyjnej w Lublinie. W 1919 r. został oddelegowany jako przedstawiciel Ministerstwa Spraw Wojskowych do Głównego Urzędu Likwidacyjnego. Z powodu kontuzjowanej nogi nie brał udziału w walkach z Bolszewikami, pełnił służbę w Oddziale IV sztabu Ministerstwa Spraw Wojskowych. W listopadzie 1920 r. został awansowany do stopnia majora.

W latach 1922-1923 był słuchaczem Wyższej Szkoły Wojennej. W 1927 r. otrzymał awans do stopnia podpułkownika oraz przydział liniowy. Jako dowódca batalionu w 75. pułku piechoty był komendantem garnizonu w Rybniku. Rok później został zastępcą dowódcy 3. pułku strzelców podhalańskich. W latach 1929-1937 był związany z Wyższą Szkołą Wojenną, najpierw jako wykładowca, a następnie kierownik Katedry Operacyjnej Służby Sztabów I rocznika. W 1937 r. objął dowództwo nad 9. pułkiem piechoty Legionów, a w 1939 r. - 21. Pułkiem piechoty „Dzieci Warszawy”. Otrzymał też awans do stopnia pułkownika.

We wrześniu 1939 r. dowodzony przez płk. Sosabowskiego 21. Pułk Piechoty, wchodzący w skład 8. Dywizji Piechoty, walczył w okolicach Przasnysza. Po wycofaniu do Warszawy, walczył ze swoim pułkiem m. in. na Grochowie. Za wzorową postawę w czasie kampanii polskiej oraz za osobiste czyny męstwa został odznaczony w Londynie 22 października 1947 r. Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego *Virtuti Militari* V klasy.

Po kapitulacji Warszawy Sosabowski znalazł się w niemieckiej niewoli, z której już po trzech dniach uciekł. Nawiązał kontakt z tworzącymi się strukturami konspiracyjnymi Służby Zwycięstwu Polski, organizując i dowodząc Okręgiem Łódzkim SZP. W listopadzie 1939 r., przez tereny okupowane przez Związek Sowiecki, a następnie Węgry dotarł do Francji, gdzie zaangażował się w tworzenie struktur wojska polskiego na uchodźctwie. Został zastępcą dowódcy 4. Dywizji Piechoty, która, w obliczu klęski Francji, musiała ewakuować

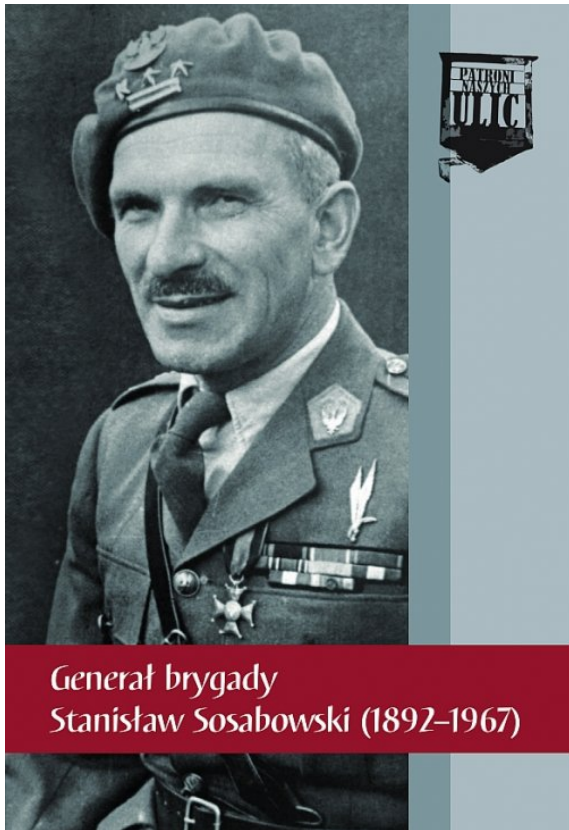
się do Wielkiej Brytanii.

Otrzymał dowodzenie 4. Brygadą Kadrową Strzelców, która od stycznia 1941 r. miała spełniać rolę ośrodka przygotowawczego i szkolnego dla kandydatów do lotu ze spadochronem do Polski. Decyzją gen. Sikorskiego brygada została przemianowana 23 września 1941 r. na 1. Brygadę Spadochronową, jednostkę podlegającą bezpośrednio Naczelnemu Wodzowi. Dowódcą brygady był Stanisław Sosabowski, od 15 czerwca 1944 r. generał brygady.

1. Brygada Spadochronowa pod dowództwem gen. Sosabowskiego wzięła udział w operacji Market Garden – największej powietrznodesantowej misji w czasie II wojny światowej. We wrześniu 1944 r. żołnierze zostali zrzućeni w rejonie Arnhem w Holandii. W trakcie walk z Niemcami, brygada poniosła spore straty, broniąc się przed napierającymi na alianckie pozycje żołnierzami niemieckimi. Gen. Sosabowski został przez Brytyjczyków niesłusznie obarczony winą za niepowodzenie operacji Market Garden. Bez należytego zbadania przyczyn pozbawiono go 27 grudnia 1944 r. dowództwa nad Brygadą Spadochronową.

Gen. Sosabowski został Inspektorem Jednostek Etapowych i Wartowniczych. Po zdemobilizowaniu w 1948 r. pozostał w Wielkiej Brytanii, wykonując pracę fizyczną. Zmarł 25 września 1967 r. w Hillingdon. Dwa lata później jego prochy sprowadzono do Polski i pochowano na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie. W 2018 r. prezydent RP Andrzej Duda odznaczył go pośmiertnie Orderem Orła Białego.

[Więcej na temat gen. Stanisława Sosabowskiego oraz 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej piszemy tu.](#)

Generał brygady
Stanisław Sosabowski (1892–1967)

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/materialy-edukacyjne/infografiki-historyczn/polskie-sily-zbrojne-po/118177,Sosab-General-brygady-Stanislaw-Sosabowski-1892-1967.html>

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/wystawy/biografie-elementarne/150736,Stanislaw-Sosabowski.html>

<https://bip.ipn.gov.pl/bip/form/r85985564073,Sosabowski.html>

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/112937,Najkrotsza-droga-1-Samodzielna-Brygada-Spadochronowa-19411947-infografiki.html>

Zachęcamy także do obejrzenia dyskusji online *Samodzielna Brygada spadochronowa w operacji Market Garden* (<https://www.youtube.com/watch?v=98VqIZ5k6Y8>) oraz filmu animowanego *Operacja "Market Garden" 1944*, przygotowanego przez Oddział IPN w Warszawie na podstawie komiksu „Operacja Market Garden” z serii „Wojenna Odyseja Antka Srebrnego” (<https://www.youtube.com/watch?v=fdaWqt38-9M>).